

RAZGOVOR ► Ravnateljica Age

NEMA otvaran

Mirela LILEK

Agencija za znanost i visoko obrazovanje ovih je dana upozorila maturante na stihijski porast broja studija bez dopusnice za rad. Riječ je studijima koji nisu prošli proces akreditacije kod nadležnih tijela. Prema novom Zakonu o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, Agencija za znanost i visoko obrazovanje zadužena je za izdavanje inicijalne akreditacije za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti, a probleme sa starijim zakonom i novi model osnivanja visokih učilišta za *Vjesnik* pojašnjava ravnateljica Jasmina Havranek.

■ Uvodi li novi zakon rigorozniju proceduru osnivanja visokih učilišta, s obzirom na porast broja novoosnovanih studija u posljednjih nekoliko godina?

- Osnivanje novih visokih učilišta prema dosadašnjem Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju nije bilo riješeno na odgovarajući način, budući da nisu bili osigurani mehanizmi koji bi u dovoljnoj mjeri kontrolirali porast mreže visokih učilišta i studijskih pro-

grama. To je rezultiralo nekontroliranim, stihijskim porastom mreže visokih učilišta i studijskih programa. U protekle tri godine osnovana su čak 24 nova visoka učilišta i više od 200 novih studijskih programa, čijim se kritičkim promatranjem može uočiti preklapanje, a za koje su izdane uvjetne dopusnice za rad budući da u trenutku osnivanja nisu imali mogućnost zapošljavanja nastavnog kadra, što dovodi u pitanje i samu kvalitetu.

■ Kako to da taj zakon nije ranije mijenjan, s obzirom na potrebu zaštite studenata? Netko je mogao tužiti fakultet.

- Zakon je kao uvjet za izdavanje dopusnice tražio da dio potrebnog kvalificiranog nastavnog osoblja bude zaposlen već u trenutku osnivanja, što nije bilo moguće budući da je učilište moglo početi zapošljavati nastavnike tek nakon izdavanja dopusnice neophodne za registraciju učilišta. Kao rezultat toga, mišljenje o ispunjavanju uvjeta koji se odnosi na nastavni kadar, donosilo se na temelju dostavljenih pisama namjere o spremnosti prelaska u radni odnos kojima se često manipuliralo, a nije postojala zakonska osnova za sankcioniranje takvih radnji. Promišljajući kako nave-

9 Za razvoj cjelokupnog hrvatskog društva od izuzetne je važnosti razumijevanje kulture kvalitete u smislu težnje izvrsnosti, jer samo ćemo na taj način, kroz konstantna poboljšanja u svim segmentima, biti konkurentni zemljama Europske unije

ncije za znanost i visoko obrazovanje Jasmina Havranek

VIŠE STIHIJSKOG ja novih fakulteta

deni problem što bolje riješiti, a polazeći od toga da se zaštite studenti koji ulažu vrlo visoka financijska sredstva za studij na takvom privatnom visokom učilištu, razmotreno je na koji način to pitanje rješavaju i druge, posebice zemlje zapadne Europe. Pri tome se primjenjivim pokazao britanski model koji omogućuje osnivanje novih visokih učilišta, ali uz maksimalnu zaštitu kvalitete visokog obrazovanja, ali i upisanih studenata.

■ Odsad u cijelosti primjenjujemo britanski model ili samo parcijalno?

- Britanski model zahtijeva da svako novo visoko učilište čak tri godine izvodi studijski program već postojećeg, akreditiranog drugog visokog učilišta, a koji mu ono povjerava na izvođenje uz nadzor kvalitete. Tijekom tog razdoblja visoko učilište se priprema, osigurava neophodne uvjete i dokazuje da je sposobno zadovoljiti uvjete kvalitete kako bi nakon tri godine bilo akreditirano kao visokoškolska institucija, ali temeljeno na dotadašnjem radu i vjerodostojnim dokazima. Na taj način se maksimalno zaštićuje student koji će po završetku studija dobiti valjanu ispravu čak i ako novo učilište ne prođe postupak akreditacije.

Navedeni model osnivanja novog visokog učilišta prilagođen je hrvatskim okolnostima uz skraćivanje roka potrebnog da bi se pokrenula akreditacija s tri na dvije godine, što neće bitno utjecati na samu kvalitetu. Ovim modelom osigurava se da predlagatelj novog učilišta promišlja dugoročnu strategiju svog razvoja, a ne da temeljni pokretač te inicijative bude fi-

Kvalitetna učilišta bit će financijski stimulirana

Kako će se provjeravati kvaliteta postojećih visokih učilišta? Stoje li najave da će kvaliteta biti glavni kriterij za njihovu financijsku stimulaciju?

- U ciklusima od pet godina provodit će se reakreditacija, kojoj će podlijezati sva javna i privatna visoka učilišta, što znači oko 120 institucija. Provjeravat će se jesu li ispunjeni nužni uvjeti propisani pravilnikom, ali će se donositi i ocjena kvalitete na temelju standarda indikatora kvalitete, a koja utječe na financiranje iz državnog proračuna. Učilišta bolje kvalitete bit će financijski stimulirana.

nancijska dobit, što ne bi ni smio biti motiv osnivanja jedne visoko obrazovne institucije. Novi zakon propisuje donošenje pravilnika u kojemu bi trebali biti propisani minimalni kriteriji neophodni za osnivanje novog visokog učilišta i pokretanje novog studijskog programa.

■ Koji su to kriteriji?

- Za razliku od dosadašnjeg pravilnika, u novom će kriteriji za osnivanje visokih učilišta, odnosno studijskih programa, biti jasno precizirani u pogledu studijskog programa, prostornih uvjeta, kadrovskih uvjeta, financiranja... Riječ je, naime, o kriterijima koje donosi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu Zakona o kvaliteti u znanosti i visokom obrazovanju, što znači da je još preuranjeno govoriti o njihovom konkretnom sadržaju. Zakon također propisuje da sva buduća osnivanja novih visokih učilišta i studijskih programa trebaju biti u skladu sa strateškim dokumentom mreže, koji treba donijeti Hrvatski sabor na prijedlog Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje. Time bi se

buduće širenje mreže visokih učilišta i studijskih programa uredilo na primjeren i kontroliran, a ne stihijski način.

■ Spominje se i mentorski model. Koliko dugo novoosnovani fakultet mora imati mentora i koje su mu ingerencije?

- Inicijalna akreditacija za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja kod osnivanja novog učilišta provodit će se u dvije faze. U prvoj se fazi izdaje suglasnost za osnivanje visokog učilišta, a u drugoj dopusnica za obavljanje djelatnosti. Uvodi se mentorski model pri čemu nova ustanova najmanje dvije godine izvodi već akreditirani program uz pomoć mentorske institucije i u tom roku mora izgraditi svoj nastavni kadar i uvjete izvođenja.

Kad je u pitanju inicijalna akreditacija za izvođenje studijskog programa, uz izuzetak javnih sveučilišta, provjeravat će se minimalni uvjeti propisani pravilnikom. U slučaju programa koje predlažu privatna visoka učilišta (sveučilišta, veleučilišta i visoke škole) i javna veleučilišta i visoke škole, tu provjeru obavlja Agencija. U slučaju da program predlaže javno sveučilište, tu provjeru obavlja jedinica za kvalitetu pri sveučilištu. Pokretanje novih sveučilišnih studijskih programa ovim se zakonom potpuno stavlja u nadležnost samih sveučilišta, čime će se omogućiti da sama sveučilišta, u skladu s dobrim europskim praksama, u okviru svoje misije i raspoloživih financijskih sredstava, kvalitativno promišljaju o tome koje će nove studijske programe pokrenuti, a od kojih će eventualno odustati.

■ Nailazite li već sada na otpor akademske zajednice?

- Na temelju dosadašnjih iskustava, institucije uglavnom prihvaćaju našu ulogu jer su svjesne da je to praksa koju Europska unija provodi već godinama. Generalno gledano, za razvoj cjelokupnog hrvatskog društva od izuzetne je važnosti razumijevanje kulture kvalitete u smislu težnje izvrsnosti, jer samo ćemo na taj način, kroz konstantna poboljšanja u svim segmentima, biti konkurentni zemljama Europske unije.

Osnovan Središnji prijavni ured

U sklopu priprema za državnu maturu sljedeće godine, pri Agenciji je odnedavno osnovan i Središnji prijavni ured, a jedan od njegovih zadataka je smanjiti troškove upisa na fakultet.

Hoće li to osjetiti generacija koja se upisuje iduće godine?

- Središnji prijavni ured objedinjava sve poslove vezane uz prijave na studijske programe - od izrade rang-lista bodovanih postignutih rezultata školovanja na temelju kojih visoka učilišta upisuju studente na studijske programe, pružanja informacija o uvjetima upisa na visoka učilišta, izrade brošura s uputama kako prijaviti studijske programe, odnosno uvjetima upisa za sve studijske programe, zaprimanja odluka vijeća visokih učilišta o upisnim kvotama i svim uvjetima za upis, njihova unosenja u sustav, pa sve do nadzora cjelokupnog sustava prijave te, naravno, koordiniranja sa svim ostalim institucijama uključenim u Nacionalni informacijski sustav prijave na visoka učilišta. Središnji prijavni ured, koji je ustrojen pri Agenciji temeljem Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, organiziran je prema uzoru na slične urede u svijetu i već je prepoznat u međunarodnom okruženju, postavši dijelom međunarodne mreže prijavnih ureda. U svijetu danas postoji tek četrnaest sličnih ureda i svi imaju isti cilj - na efikasan i transparentni način, smanjivanjem troškova te minimaliziranjem papirologije, omogućiti budućim studentima upise u željeni studijski program.

SEDAM DANA | PANORAMA

RAMO MARKOVIĆ

U protekle tri godine osnovana su 24 nova visoka učilišta te više od 200 novih studijskih programa, čijim se kritičkim promatranjem može uočiti preklapanje, a za koja su izdane uvjetne dopusnice za rad budući da u trenutku osnivanja nisu imali mogućnost zapošljavanja nastavnog kadra, što dovodi u pitanje i samu kvalitetu